

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут природокористування та
гуманітарних наук

Кафедра іноземної філології

ПРОГРАМА
фахового заліку для вступників за рівнем вищої освіти «магістр»
спеціальності В11 «Філологія» (за спеціалізаціями)
на основі ступенів «магістр» або ОКР «спеціаліст»

Розробники: Лось О.В., к.філол.н., доцент, Гагіна Н.В., к.пед.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Програму фахового випробування за рівнем вищої освіти «магістр» обговорено на засіданні кафедри іноземної філології

Протокол від «_26_»_березня_2026 р. №_3_

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
(підпис)

Литвин С.В.
(прізвище та ініціали)

Чернігів – 2026

1. Загальні вимоги

Програма фахового вступного випробування розроблена для прийому на навчання осіб, що здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, освітній ступінь магістра в інших галузях знань (згідно ПРАВИЛ ПРИЙОМУ до Національного університету «Чернігівська політехніка» в 2025 році (зі змінами). Програма спрямована на перевірку рівня підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра.

Для вступу на освітній рівень «Магістр» спеціальності В11 «Філологія» (В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») передбачається проведення фахового вступного випробування з фахових дисциплін та перекладу.

2. Мета вступного фахового випробування

Метою фахового вступного випробування є перевірка наявності теоретичних знань з дисциплін філологічного циклу та професійно зорієнтованої фахової підготовки, необхідних абітурієнтам для опанування ними програми магістра за відповідною спеціальністю. Випробування передбачає перевірку й оцінювання перекладацької та фахової компетентностей вступників, наявності в них знань з філологічних студій та перекладу, літератури, другої іноземної мови (німецької), а також реалізації цих знань на практиці, що складає основу майбутньої професійної аналітично-дослідницької діяльності магістрантів.

Програма фахового вступного випробування охоплює матеріал дисциплін, що включені до навчального плану підготовки фахівців за освітнім рівнем «Бакалавр».

Фахове випробування для навчання за освітнім рівнем «Магістр» проводиться відповідно до «ПРАВИЛ ПРИЙОМУ до Національного університету «Чернігівська політехніка» в 2025 році (зі змінами)».

До складання фахового випробування допускаються особи, що мають освітній ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, зокрема здобутих за іншою спеціальністю (напрямом підготовки).

3. Характеристика змісту програми

Фахове випробування передбачає перевірку теоретичних знань і практичних умінь вступників за наступними блоками знань:

1. Філологічні студії («Вступ до спеціальності», «Історія англійської мови», «Лексикологія», «Стилістика та інтерпретація тексту»).
2. Література («Історія світової літератури», «Сучасна література англomовних країн»).
3. Друга іноземна мова (німецька).

Окремо перевіряється рівень володіння навичками письмового перекладу, а саме здатність розуміти сутність поставленої проблеми, систематизувати та інтерпретувати мовні явища, а також застосовувати набуті знання на практиці.

Головною вимогою до рівня підготовки вступників є володіння сукупністю сучасних наукових підходів до здійснення перекладу. Вступники повинні продемонструвати вміння аналізувати тексти різних жанрів для адекватного

розуміння інформації та виконання письмового перекладу, а також знання, практичні навички й уміння, необхідні для професійної діяльності перекладача. Зокрема, йдеться про володіння лексичними, граматичними та стилістичними нормами англійської й української мов, уміння здійснювати перекладацький аналіз тексту з метою його адекватного перекладу, застосовувати лексичні та граматичні засоби реалізації когезії під час перекладу, а також використовувати основні перекладацькі трансформації у процесі відтворення англомовного тексту українською мовою.

4. Структура та зміст фахового випробування

Фахове випробування має комбінований характер і передбачає виконання:

1. Тестових завдань з закритою та відкритою формою відповіді з філології, літератури, другої іноземної мови (німецької). Питома вага одного завдання – 2 бали.

Максимальна кількість балів за цей вид діяльності складає 50 балів.

На виконання цієї частини вступникам надається 30 хвилин.

2. Письмового перекладу тексту з англійської мови українською. Об'єктом перекладу є автентичний текст обсягом 1000 друкованих знаків, який потрібно перекласти українською мовою, максимально адекватно відтворюючи зміст та інтенцію автора. Особлива увага приділяється вмінню вступника здійснювати доперекладацький аналіз тексту, застосовувати перекладацькі трансформації з метою адекватного відтворення оригіналу, добирати українські відповідники іншомовним словам, скороченням, сталим виразам та ідіомам, граматичним формам і синтаксичним конструкціям.

Максимальна кількість балів за цей вид діяльності складає 50 балів.

На виконання цього завдання вступникам надається одна година (60 хвилин).

Критерії та параметри оцінювання письмового перекладу

Під час оцінювання перекладу враховуються адекватність і повнота передачі змісту оригіналу, точність відтворення лексичних і термінологічних одиниць, збереження стилістичних особливостей тексту, а також відповідність перекладу нормам сучасної української літературної мови.

Оцінка «відмінно»

Переклад демонструє високий рівень сформованості перекладацької компетентності. Зміст оригіналу передано повно, точно й адекватно, без смислових спотворень, невиправданих пропусків чи додавань. Збережено логіку викладу, комунікативну мету, основні смислові акценти, стилістичні особливості та тон оригінального тексту. Лексичні засоби й термінологію дібрано когерентно, послідовно та відповідно до контексту. Переклад відповідає нормам сучасної української літературної мови, є стилістично доречним, природним, зв'язним. Можливі лише поодинокі несуттєві недоліки, які не впливають на загальну якість перекладу.

Оцінка «добре»

Переклад засвідчує достатній рівень сформованості перекладацької компетентності. Зміст оригіналу передано загалом правильно й повно, однак у

роботі можуть бути окремі неточності, несуттєві відхилення від змісту оригіналу або незначні порушення у відтворенні окремих смислових, термінологічних чи стилістичних елементів. Комунікативна мета тексту збережена. Переклад загалом відповідає нормам української літературної мови, є зрозумілим і логічно побудованим, хоча окремі мовні засоби або конструкції можуть бути недостатньо точними чи стилістично не цілком вдалим. Наявні недоліки не мають системного характеру і не ускладнюють загального сприйняття тексту.

Оцінка «задовільно»

Переклад засвідчує середній рівень сформованості перекладацької компетентності. Основний зміст оригіналу передано, однак у роботі наявні помітні неточності, часткові смислові втрати, окремі невиправдані пропуски або заміни, недостатньо точне відтворення окремих лексичних одиниць, термінів, стилістичних засобів чи логічних зв'язків. Комунікативна мета тексту реалізована лише частково. У перекладі трапляються неприродні конструкції, стилістичні недоліки, а також лексичні, граматичні, орфографічні чи пунктуаційні помилки, що знижують якість роботи, але не унеможливають розуміння перекладеного тексту.

Оцінка «незадовільно»

Переклад не відповідає основним вимогам до письмового перекладу. Зміст оригіналу істотно спотворено або не передано, ключові смислові компоненти втрачено, комунікативну мету тексту не відтворено. Добір лексики, термінології, стилістичних засобів і мовне оформлення не забезпечують адекватності перекладу. Велика кількість грубих помилок заважає повноцінному розумінню тексту, тому переклад не може бути оцінений як повноцінний переклад.

«відмінно»	45–50 балів
«добре»	37–44 бали
«задовільно»	30–36 балів
«незадовільно»	0–29 балів

Під час оцінювання письмового перекладу знімаються бали за помилки, що:

- 1) суттєво впливають на зміст оригіналу, як-то втрата або спотворення релевантної інформації, необґрунтоване опущення лексичних одиниць оригіналу, а також невиправдана заміна слів чи їхніх граматичних форм, спричинена недостатністю фонових знань або неправильним розумінням контексту. За кожен таку помилку знімається 4 бали.
- 2) можуть призвести до зміни змісту оригіналу, як-то заміни лексичних значень, часових, видових і граматичних форм дієслова, частин мови, числа тощо; порушення узгодження; невиправданий порядок слів у реченні; неправильний добір стилістичного реєстру лексичних одиниць. За кожен таку помилку знімається від 1 до 3 балів.
- 3) несуттєво впливають на зміст оригіналу, але знижують якість перекладу, наприклад, надмірне зловживання дослівним перекладом, необґрунтоване застосування описового перекладу, тавтологія, змішування слів, близьких за значенням або формою, порушення лексичної сполучуваності, орфографічні й

пунктуаційні помилки. За кожен таку помилку знімається від 0,5 до 1 бала.

Максимальна кількість балів, які вступник може отримати за фахове випробування, становить 100 (з них: тестові завдання – 50 балів, письмовий переклад тексту з англійської мови українською – 50 балів).

5. Теми для підготовки. Рекомендована література

1. Філологічні студії

Вступ до спеціальності

Основи мовознавства. Мовознавство як наука. Основні терміни і означення. Етапи розвитку письма. Принципи орфографії. Спеціалізовані системи письма. Основні характеристики та опозиційні ознаки мови і мовлення. Питання взаємозв'язку мови, мислення і свідомості. Внутрішнє мовлення. Поняття внутрішньої форми лексичних і фразеологічних одиниць. Знакова теорія мови. Основні поняття семіотики, типологія знаків. Розуміння мови як знакової системи. Особливості невербальної семіотики. Мова як система. Фонетична, морфологічна, лексична системи мови.

Основи перекладознавства. Стратегії перекладу: від античності до сьогодення. Історія вітчизняного перекладу та перекладознавства. Основні поняття і терміни перекладознавства. Проблема перекладності /неперекладності: історичний ракурс та сучасне трактування. Методологічне обґрунтування перекладності. Предмет, методи та завдання теорії перекладу. Еквівалентність. Класифікація та загальна характеристика різновидів перекладу. Жанрово-стилістична типологія перекладу. Особливості типології усного перекладу. Лінгвістичні та комунікативні аспекти теорії перекладу. Ситуативно-денотативна модель перекладу. Семантична модель перекладу. Трансформаційна модель перекладу. Трансформації при перекладі. Характеристика лексичних та граматичних трансформацій при перекладі. Розуміння особливостей відповідних трансформацій при англо-українському та україно-англійському перекладі. Прагматика перекладу. Основні методи перекладацької діяльності. Підходи до усного та письмового перекладу.

1. Вступ до мовознавства: підручник / І. О. Голубовська, С. М. Лучканин, В. Ф. Чемес [та ін.]; ред. І. О. Голубовська. Київ: Академвидав, 2016. 320 с.

2. Вступ до спеціальності. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 – Філологія, освітньої програми «Англійська мова та переклад»/ Укл. Дивнич Г.А. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 16 с.

3. Основи перекладознавства: навчальний посібник / А. Г. Гудманян, А. В. Сітко, Г. Г. Єнчева. Вінниця: Нова Книга, 2020. 352 с.

4. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 304 с.

5. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства. Конспект лекцій. Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 117 с.

6. Grego, K. *Specialized Translation: Theoretical Issues, Operational Perspectives*. Polimetrica International Scientific Publisher, Monza: 2010. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/380759485_Specialized_translation_theoretical_issues_operation_al_perspectives
7. Kaindl, K., & Spitzl, K. (2014). *Translator and specialised translation*. In K. Malmkjær & K. Windle (Eds.), *The Oxford handbook of translation studies* (pp. 175–188). Oxford University Press. Retrieved from <https://www.scribd.com/document/786472940/Translator-and-Specialised-Translation>

Історія англійської мови

Класифікація сучасних германських мов та давніх германських діалектів. Загальні характеристики протогерманської та давніх германських мов. Фонологічна, граматична та лексична специфіка германського мовного ареалу. Англійська мова давнього періоду: історичний та соціокультурний фон. Основи періодизації історії англійської мови. Загальна характеристика англійської мови давнього періоду. Основні етапи формування англійської народності. Соціокультурна характеристика давньоанглійського періоду історії англійської мови. Фонетична та граматична системи давньоанглійської мови. Морфологічна класифікація дієслова. Вербалії. Лексична система давньоанглійської мови. Синтаксис мови архаїчного періоду. Трансформації у мові середнього періоду. Вплив скандинавських мов. Вплив норманського завоювання. Тримовність в Англії. Середньоанглійські діалекти та їх основна характеристика. Латинська мова. Французька мова, поява англо-норманського діалекту. Запозичення. Великий пересув голосних. Основні характеристики ранньонорманської мови.

1. Практикум з історії англійської мови для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності В11 Філологія освітньо-професійної програми «Англійська мова та переклад» денної форми навчання / Укл.: Колесник О.С. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2026. 61 с.
2. Костюченко Ю.П. *Історія англійської мови*. К.: Вища школа, 1963. 425 с.
3. Baugh Albert C., Cable Th. *A History of the English Language*. Taylor & Francis, 1993. 464 p.
4. Verba L. *History of the English Language*. Вінниця: Нова книга, 2012. 293 с.

Лексикологія

Загальна, часткова і порівняльна лексикологія. Походження англійських афіксів. Інтернаціоналізми. Етимологічні дублети. Кальки. Типи словотвору. Конверсія. Складання основ. Особливості і класифікація англійських складних слів. Скорочення. Звуконаслідування. Редуплікація. Реверсивний словотвір. Денотативне і конотативне значення слова. Омоніми. Пароніми. Синоніми. Антоніми і їхня класифікація. Евфемізми. Полісемія. Розмежування омонімії і полісемії. Фразеологічні та вільні сполучення. Розмовна лексика, види. Діалектизми. Жаргонізми. Архаїзми та їх різновиди. Історизми. Неологізми. Оказіоналізми. Національні варіанти англійської мови: британський, австралійський, новозеландський, американський, канадський.

1. Варга, Н.І. (2024). *Лексикологія англійської мови. Навчально-методичний посібник*. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ». 144 с.
2. Гороть, Є.І., Коляда, Е.К., Коцюк, Л.М., & Малімон, Л.К. (2015). *Лексикологія сучасної англійської мови: навч. посібник*. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 328 с.
3. Козлова, Т.О. (2024). *Лексикологія англійської мови. Навчальний посібник*. Запоріжжя: Запорізький національний університет. 136 с.

Стилістика та інтерпретація тексту

Стилістика як наукова дисципліна. Види стилістичного аналізу. Основні поняття стилістики: норма, стиль, контекст, виразні засоби, стилістичні прийоми, функціональні стилі, конвергенція. Звуконаслідування. Алітерація. Пунктуація. Велика літера. Графон. Особливості шрифту. Графічна образність. Стилістичний синтаксис. Лексичні виразні засоби та стилістичні прийоми. Засоби стилістичної виразності (фігури та тропи). Критерії стилістичної маркованості. Тропеїка. Метафора. Епітет. Порівняння. Метонімія та її різновиди. Традиційна і контекстуальна метонімії. Іронія. Оксюморон. Перифраз. Гіпербола. Каламбур, гра слів, зевгма. Лексико-синтаксичні виразні засоби та стилістичні прийоми. Тропи. Стилістичні функції фразеологізмів. Фразеологічна зевгма. Стилістичне використання прислів'їв, приказок, цитат. Алюзії, епіграми. Інверсія та її види. Уособлення та його види. Види синтаксичних повторів. Паралельні конструкції. Частковий і повний паралелізм. Хіязм. Підхват. Кільцевий повтор. Анафора. Епіфора. Полісиндетон. Транспозиція синтаксичних структур. Риторичне питання. Синтаксичні способи компресії. Еліпс. Замовчування. Асиндетон. Антитеза. Кульмінація. Розв'язка. Синтаксична конвергенція. Перелік та його типи. Функційні стилі. Стилістика тексту.

1. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. *Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз*. Учебно-методичний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2004. 240 с.

2. Жуковська В.В. *Основи теорії та практики стилістики англійської мови: Навчальний посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 240 с.

3. Ємець О. В. *English Stylistics and Text Analysis* / О. В. Ємець. Хмельницький : ХНУ, 2017. 66 с.

2. Література

Історія світової літератури. Сучасна англomовна література

Давньогрецька література архаїчного та літературного періодів. Розвиток драми і театру. Літератури доби Республіки та Імперії. Доба середньовіччя як етап розвитку світової культури. Героїчний епос зрілого середньовіччя. Лірика трубадурів і труверів, поезія вагантів. Доба Відродження: загальна характеристика, культурний переворот в Європі. Західноєвропейська література XVII ст. (класицизм та бароко). Класицистична трагедія та комедія. Типологічні риси бароко. Комплекс філософських ідей та ідейно-художня своєрідність європейської літератури доби Просвітництва. Загальні особливості літературного процесу XIX ст. Романтизм в європейській та американській літературі. Реалізм в європейській літературі XIX ст. Етико-естетська унікальність літератури кінця XIX - початку XX століть. Декаданс, символізм в літературі порубіжжя XIX-XX ст. Теоретичні засади модернізму. Драматургія XX століття: традиції і новаторство. Антиутопія XX століття. Екзистенціалізм в європейській літературі середини XX століття. Література постмодернізму. Магічний реалізм у творчості латиноамериканських авторів. Жанрове і стильове різноманіття сучасної прози. Постмодернізм і літературна традиція. Література 9/11 як переосмислення національної травми. Сучасна англomовна література Young Adult, її жанри та тематичні кластери. Художня репрезентація

психологічного портрету підлітка в світі «дорослих». Раціональна або наукова фантастика та фентезі (fantasy): тип відтворення реальності, особливості проблематики і художньої структури. Тема реконструкції людини в світі після глобальної катастрофи. Модифікації проблематики сучасної антиутопії: від клонування до штучного інтелекту. Англomовна поезія ХХІ століття: нові форми інтимності, соціальних питань та особистісної ідентичності. Міфологічні мотиви в новітній поезії. «Вуменізм», феміністична та расова проблематика. Жанрові модифікації сучасного роману. Історичні реалії в сюрреалістичному просторі.

1. Бежан О. Методичний посібник до курсу «Сучасний американський роман (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035 Філологія. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023.
2. Давиденко Г., Величко М. Історія зарубіжної літератури ХVІІ – ХVІІІ ст. Харків : Центр учбової літератури, 2020. 292 с.
3. Давиденко Г.І. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. Харків : Центр учбової літератури, 2021. 248 с.
4. Данильчук О.М. Історія зарубіжної літератури. Антична література. Одеса : Гельветика, 2020. 152 с.
5. Кушнірова Т. Наративні стратегії у романних формах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Полтава : Видавництво «Сімон», 2018. 124 с.
6. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури ХІХ століття. Доба реалізму. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 424 с.
7. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – ХVІІІ століття : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2023. 335 с.

2. Друга іноземна мова (німецька)

Homeoffice. Studium. Arbeit. Ernährung. Sport. Wohlbefinden. Digitale Geräte, soziale Medien. Verkehr, nachhaltiges Verhalten. Alltag, Zeitplanung. Stadtleben. Landleben. Часові форми дієслова (Präsens, Perfekt, Präteritum); вживання артиклів (der, die, das, ein, eine); прийменники (in, auf, an, nach, aus, mit, bei); складнопідрядні речення (weil, dass, wenn, obwohl); складносурядні речення (und, oder, denn, deshalb); базові конструкції пасиву (Passiv); модальні дієслова (können, müssen, wollen).

1. Jin, Friederike; Voß, Ute- Deutsch als Fremdsprache. Grammatik aktiv. A1-B1. Cornelsen. 2023. 257 S.
2. Schneek, Arwen, Burger, Elke, Fleer Sarah. Deutsch intensiv. Schreiben A1. Das Training. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart. 2022. 80 S.
3. Dreyer, H., Schmitt, R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik – aktuell. München: Hueber Verlag, 2021. 352 с.
4. Барановська І. В. Німецька граматики в таблицях і схемах. К.: Арії, 2020. 176 с.
5. Грекова Л. М. Практичний курс німецької мови. К.: Видавничий центр «Академія», 2021. 320 с.

Приклад формулювання й змісту завдань фахового вступного випробування (тестові завдання та письмовий переклад тексту з англійської мови українською)

І. У тестах оберіть або надайте одну правильну відповідь. Кожна правильна відповідь – 2 бали.

1. Назвіть літературний напрям, для якого характерні культ почуття й уяви, протиставлення ідеалу й дійсності, винятковий герой у виняткових обставинах (Правильна відповідь – романтизм).
2. Назвіть характерну рису сучасної літератури англomовних країн кінця ХХ

початку ХХІ ст.:

- a) домінування нормативної поетики та жорсткої жанрової ієрархії;
 - b) активне поєднання різних наративних стратегій, переосмислення історичної пам'яті та увага до індивідуальної й культурної ідентичності;
 - c) послідовна відмова від зображення внутрішнього світу персонажа;
 - d) орієнтація винятково на античні сюжети й образи;
 - e) зведення художнього конфлікту переважно до протистояння героя і фатуму.
- (Правильна відповідь – b).

3. Identify the type of semantic change illustrated by the word «mouse» in the sentence «I need a new mouse for my laptop. »

- a) narrowing
- b) broadening
- c) metaphorical transfer
- d) amelioration

(Правильна відповідь - c) *metaphorical transfer*)

4. What stylistic device is used in the sentence: «She opened her door, her heart, and her mind to the refugees»?

- a) zeugma
- b) climax
- c) polysyndeton
- d) metonymy

(Правильна відповідь - b) *climax*)

5. Якщо я говорю з керівником відділу, я завжди хвилююся.

- a) Wenn ich spreche mit dem Bereichsleiter, bin ich immer nervös.
- b) Wenn ich mit dem Bereichsleiter spreche, bin ich immer nervös.
- c) Wenn ich spreche den Bereichsleiter, bin ich immer nervös.
- d) Wenn ich mit dem Bereichsleiter spreche und ich bin immer nervös.

(Правильна відповідь – b).

II. Translate the text from English into Ukrainian. Maximum score: 50 marks.

The translation will be assessed according to accuracy, completeness, terminological and lexical adequacy, stylistic appropriateness, and compliance with the norms of the Ukrainian language.

The U.S. economic outlook remains constructive, with growth expected to be anchored by strong business investment and healthy consumption. We expect real GDP to grow by around the mid-2% range, driven primarily by robust AI-related capital expenditures and resilient private domestic demand.

We view the labor market as stable, despite weakness reflected in the March 6 U.S. labor report, with concentrated health care job creation being a structural feature and unemployment expected to remain broadly steady over the year. While labor market risks increasingly reflect the potential for more rapid AI impacts rather than economic weakening, we see near-term stability as the most likely outcome.

Many of the 92,000 job losses in February, as reported by the U.S. Bureau of Labor Statistics, can be attributed to severe winter weather and strikes in the health care sector. We would expect to see further instances of monthly job loss this year given

immigration- and demographic-related changes in the workforce that have lowered the breakeven rate, or the job-creation rate that would cause a change in the unemployment rate. However, we continue to anticipate a resilient labor market in 2026.

(Vanguard. Our economic outlook for the United States)